



L'aición motora baxo la lluz científico: mediu sieglu de Praxeoloxía Motora

Les aiciones motores son comportamientos bonos de reconocer que, sicasí, nun tuvieron una ciencia que les allugare como oxetu d'estudiu propiu hasta qu'en 1965 naciere la Praxeoloxía Motora. Nesti artículu desenvolvemos un repás históricu al mediu sieglu percorriú por esta ciencia, xunto a una esbilla del ideariu, la ferramienta metodolóxico y delles aplicaciones de la Praxeoloxía Motora.

Por Joseba Etxebeste Otegi
Universidá del País Vascu (UPV/EHU)
Asociación Internacional de Praxeoloxía Motora (AIPRAM)
& Carlos Suari Rodrigue
Asociación Internacional de Praxeoloxía Motora (AIPRAM)

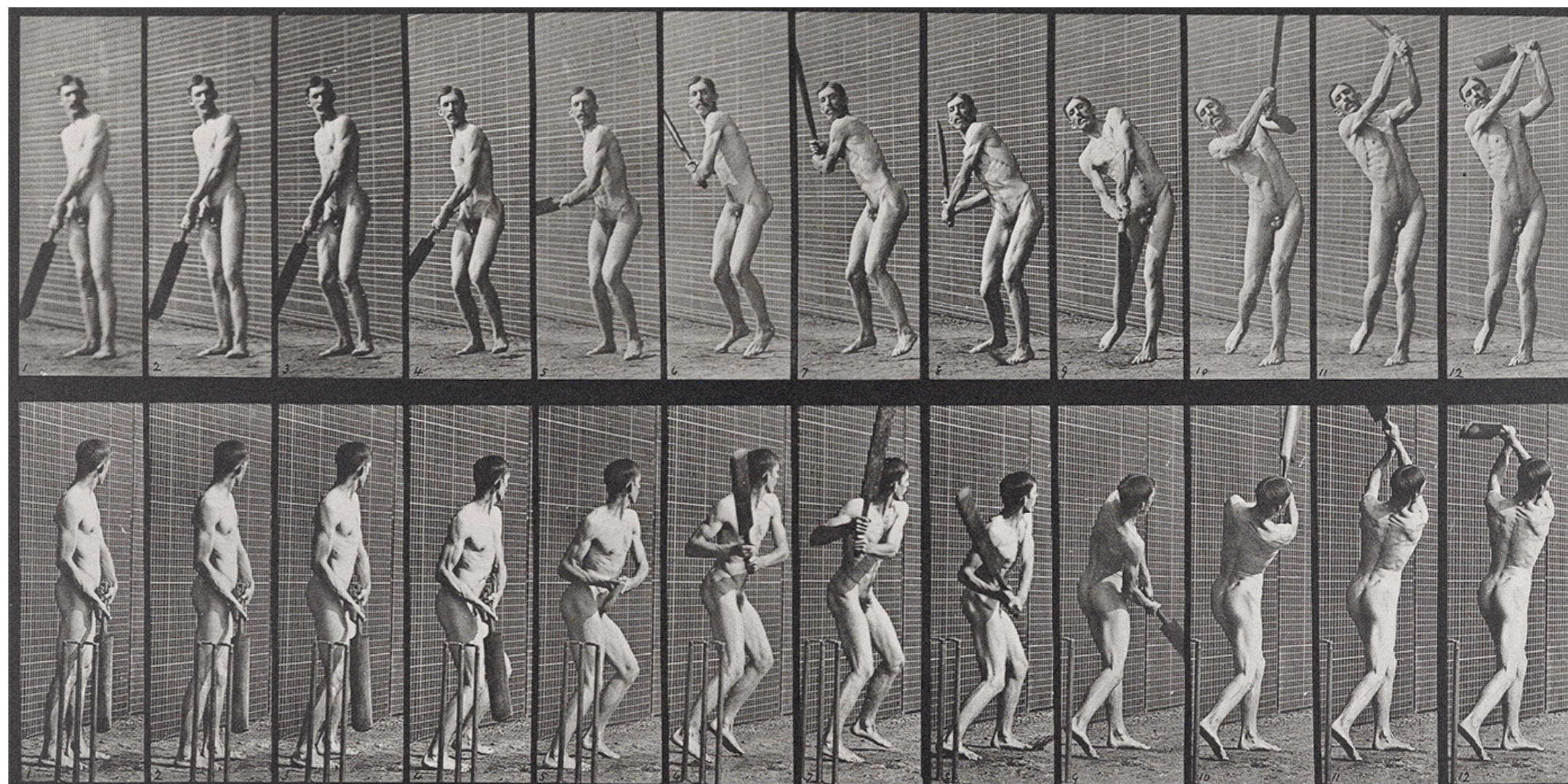
Semeyes: Carlos Suari

ENTAMU

La historia de la entá moza Praxeoloxía Motora ye la historia d'un cambéu d'aguyes epistemolóxicu nel estadiu de les actividaes físiques y los efeutos que tienen nes persones que les prautiquen. Cuando nel sieglu XIX escomiencen a afitase dellos principios pal análisis y l'enseñu de les actividaes físiques, nengún (o seique dalgún sí, ¡quién sabe!) de los sos precursores yera quien a barruntar la poca evolución que diben tener aquelles idees munchísimos años depués. La so conceición mecanicista de la motricidá humana diba pasar de la comparanza cola máquina simple (coles sos palanques y polees), a la comparanza cola máquina enerxética (coles sos caloríes y la so termodinámica) y, a lo postrero, a la comparanza cola máquina cibernética (colos sos algoritmos y les sos programaciones).

Yá na segunda metada del sieglu XX, pasu ente pasu, asoma daqué refugu al modelu mecanicista: obsérvase que nuna situación motora concreta (el xuegu'l cascayu, la danza o un final n'alto del Tour de Francia) les aiciones motores que se desenvuelven nun almiten una programación d'exautitú matemática como les que son dables n'otres menes de xuegos, como los de tableru o los d'azar. Taba entós columbrándose la especificidá d'un actuar llúdicu que siempre se compare o reduxere a otros xuegos hipotéticamente asemeyaos. Averábase'l momentu d'abordar una paradoxa bien cierta: la emerxencia d'un nuevu saber científicu nun ámbitu comportamental tan antiguu como'l propiu ser humanu.

Entá güei bona parte del profesoraú d'educación física, fecho a base d'anatomía, fisio-



loxía, biomecánica y unes plizques de psicoloxía y socioloxía, sigue ensin ser quien a responder a delles entrugues vitales d'esti ámbitu profesional y científicu: ¿Qué ye la educación física y pa qué val? ¿Cuál ye'l dominiu científicu afayadizu pa xustificar el so allugamientu na universidá?

ARRIBA

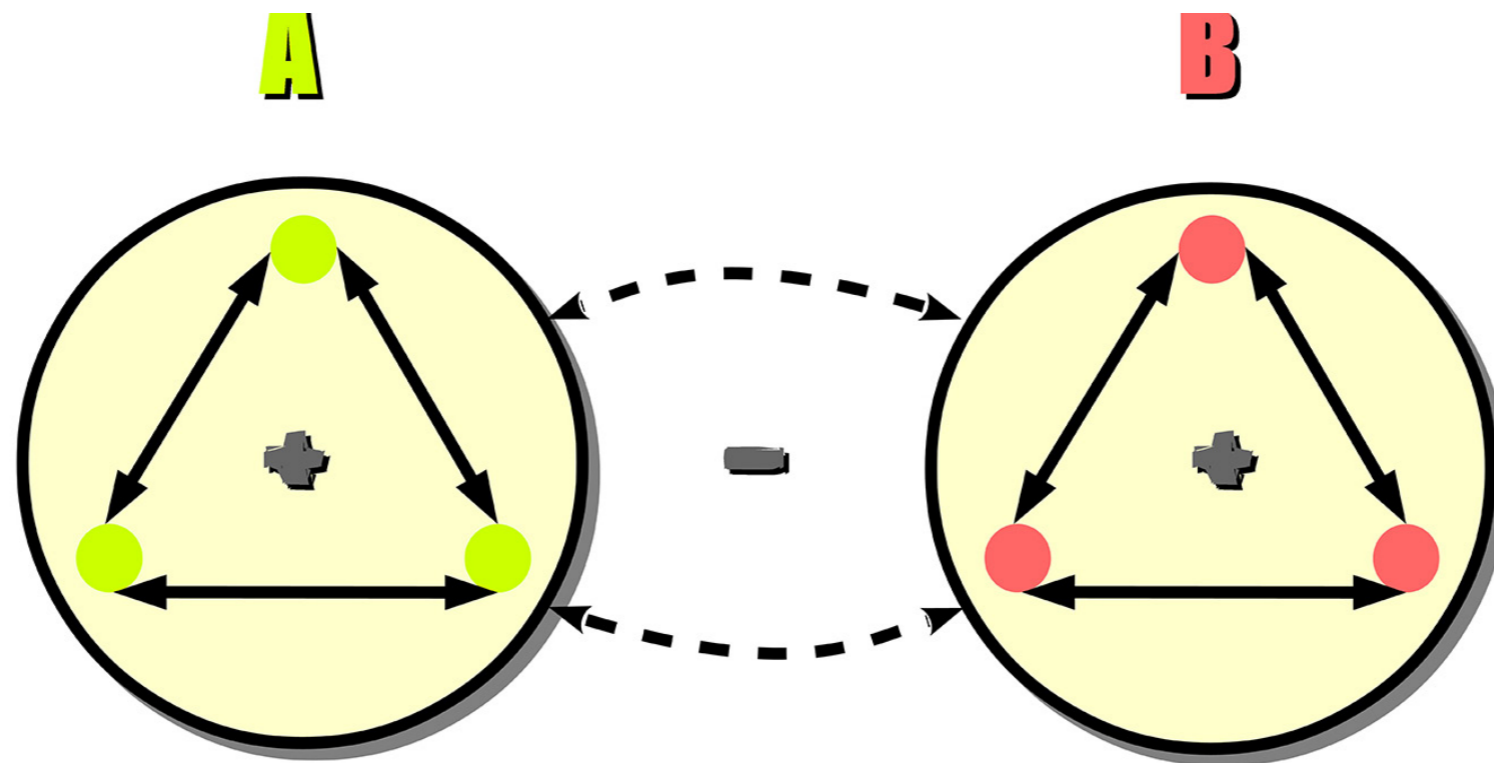
Animal Locomotion Lámina 291, d'Edward Muybridge (1887). L'aplicación de les lleis mecániques protagonizó les primeres aproximaciones científiques al análisis de les actividaes físico-deportives. La recoyida gráfica de les situaciones motores esmigayábales dende una perspectiva de mano cinematográfica (ángulu, llonxitú, posición) y, darréu, dinámica (fuerza, pesu, inercia), pa empatar depués col estadiu anatómicu y enerxéticu.

SÍNTESIS HISTÓRICA DE LA PRAXEOLOXÍA MOTORA

Camín d'una ciencia pa l'aición motora (de 1965 a 1982)

Un inteleutual francés, Pierre Parlebas, va ser el que de xeitu más eminente desenvuelva un corpus científicu alternativu a una formación clásica basada na dualidá cuerpu-alma. Nel añu 1965, Parlebas entama'l so llabor investigador y docente na Escuela Normal Superior d'Educación Física (ENSEP) de París, fechu que lu va asitiar delantre de les entrugues que, como finxos, van desllindar el so terrén científicu vital. Nesi contautu col futuru maxisteriu qu'elli mesmu taba formando, surden les duldes y los esmolimientos que van provocar l'apaición de la ciencia de l'aición motora. Naquellos años asoleya dellos artículos nes revistes *Éducation Physique et Sports* y *Mathématiques et Sciences humaines*, asitiando con ello les bases pa una Praxeoloxía Motora qu'en 1981 va dar el so primer monumentu académicu en forma de llibru: *Contribution à un lexique commenté en science de l'action motrice*. Un añu depués, Parlebas defende con ésitu la so tesis doctoral en lletres y ciencias humanes: *Psychologie sociale et théorie des jeux: étude de certains jeux sportifs. La logique interne des jeux sportifs: modélisation des universaux et étude quasi-expérimentale*. Nesta dómina, Pierre Parlebas ta acompañáu

por Bertrand Durling, col que collabora fonda- mente en mui bien de proyeutos baxo'l focu praxeomotor. La primer fase d'esta ciencia nue- va ye'l frutu d'un desempeñu académicu orixi- nal que ye'l resultáu d'amestar la esperiencia docente de Parlebas en niveles y ámbitos estre- maos (tamién foi instructor del CEMEA, el Cen- tru d'Entrenamientu nos Métodos d'Educación Activa) con una formación bayurosa en ciencias sociales (nesti tiempu diplómase en lóxica, llin- güística y socioloxía).



ABAXO

Grafu que representa la red de comunicaciones motores nuna situación de xuegu na qu'apaecen dos equipos enfrentaos (A y B), de tres persones caún. Obsérvase una comunicación de signu positivu ente los xugadores de cada equipu y una comunicación de signu negativu ente dambos equipos. Ye, poro, una práutica de cooperación-oposición caracterizada por unes rellaciones simétriques, esclusives, completes y estables.

Desenvolvimientu de la Praxeoloxía Motora (de 1983 a 1994)

Inda siendo profesor del Institutu Nacional d'Educación Física y Deportes (institución heriede del ENSEP), Pierre Parlebas escomienza a poner clas de ciencias sociales y matemátiques na Universidá V de París, La Sorbona. En 1985 impréntase'l so llibru *La motricité ludosportive. La psychopédagogie des activités physiques et sportives* y, al añu siguiente, *Éléments de sociologie du sport*, que vamos sorrayar como'l segundu monumentu académicu d'una disciplina, la Praxeoloxía Motora, que nesta dómina yá ye a reconocese nesi nome. Mentos Parlebas sigue faciendo públiques les sos conclusiones y afayos en revistes y congresos, munchos investigadores emprimen a asumir el pensamentu parlebasianu nes sos obres, produciendo un efeutu multiplicador, too siguió. José Hernández Moreno introduz la Praxeoloxía Motora nel mundu hispanófonu, nel qu'aína van destacar dellos investigadores y centros universitarios del estáu español, que nun van tardar en colcarse como los más activos continuadores y colaboradores del mesmu Parlebas. Darréu, Iberoamérica (sobre too Arxentina, Chile y El Brasil) y el Magreb (con Arxelia, Marruecos y Tunicia) enanchen la familia praxeomotora. Nesti contestu d'espoxigue yá son munches les tesis doctorales lleíes, les más d'elles n'universidaes españoles, qu'usen la ciencia de l'aición motora como marcu teóricu, contribuyendo, cola mesma, al so desenvolvimientu. Cola década de los noventa, na que más xorrecen social y académicamente les actividaes físiques y deportives, Cataluña, el País Vascu y Canaries yá cueyen les colleches más granibles pol cultivu de la Praxeoloxía Motora, qu'asegura asina'l so relevu xeneracional.

L'inteleutual francés Pierre Parlebas foi'l que más eminentemente desenvolvió un corpus científicu alternativu a una formación clásica basada na dualidá cuerpu-alma. Les actividaes físiques y el deporte dexen asina de ser área d'aplicación d'otres ciencias p'asoleyar un oxetu d'estudiu nuevu y arriquecedor: l'aición motora

Espardimientu de la Praxeoloxía Motora (de 1995 a 2004)

En 1995 entámase'l primer seminariu internacional de Praxeoloxía Motora y, dende entós, celébrense añalmente xuntes científiques qu'alternen la so sede ente universidaes franceses y españoles. Asina, foméntase'l trabayu a común de los praxeólogos y l'intercambéu d'ideas y proyeutos garra intensidá. Estos alcuentros van resultar trascendentales pa la cohexón de la disciplina, que tamién ve cómo se derruempén vías nueves d'investigación. En 1998, Parlebas enancha'l so *Lexique commenté en science de l'action motrice* na obra *Jeux, sports et sociétés. Lexique de praxéologie motrice*, que tenemos pol tercer monumentu de la disciplina y que foi traducíu al castellanu en 2003 por Lagardera y Lavega. De nueves dambos en tándem y esi mesmu añu espulbren la so *Introducción a la*

praxiología motriz y, mentantu, al otru llau del Atlánticu, impréntase'l volume coleutivu *Praxiología Motriz no Brasil*. Yá en 2004, apuz otru recopilatoriu, *La ciencia de la acción motriz*, y el llibru *Praxiología motriz: fundamentos y aplicaciones*, de los canarios Hernández Moreno y Rodríguez Ribas. Dientro tamién del añu 2004, Pierre Parlebas ye nomáu doctor *honoris causa* na Universidá de Lleida.

BREVIARIU DE PRAXEOLOXÍA MOTORA

Un sitiu central na motricidá

La Praxeoloxía Motora, tamién llamada praxeomotricidá o ciencia de l'aición motora ye una disciplina científica esclusiva d'afechu del campu de la motricidá humana, el de les práutiques deportives o, más correuta y estensamente, motores. L'oxetu d'estudiu céntrase entós, non na actividá física y biolóxica, sinón nes

ARRIBA

Jeux, sports et sociétés. Lexique de praxéologie motrice, de Pierre Parlebas (1998), ye la obra que peracaba'l desenvolvimientu de les bases científiques de la Praxeoloxía Motora.

ABAXO

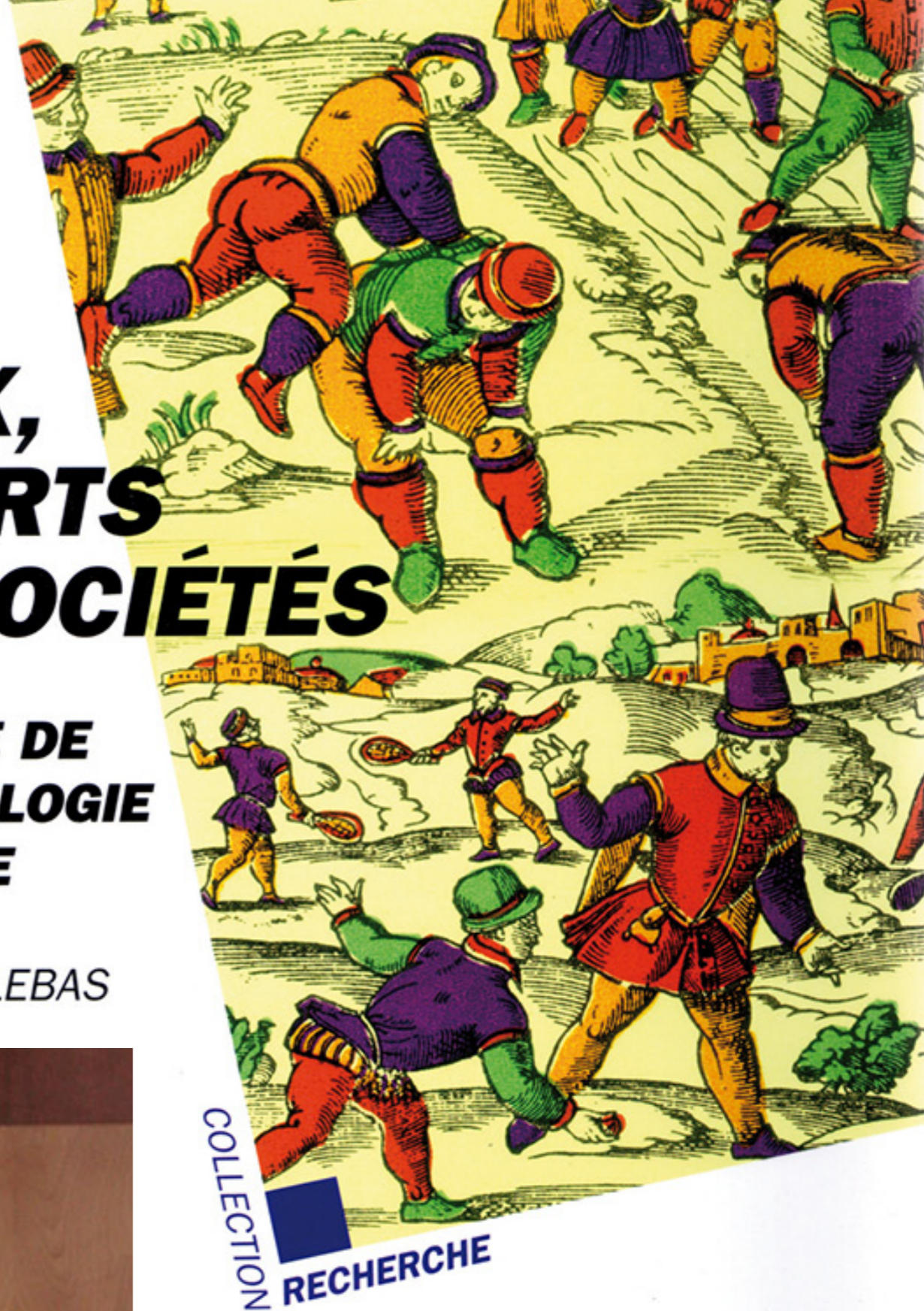
Pierre Parlebas na so investidura como doctor *honoris causa*. Universidá de Lleida, 2014.

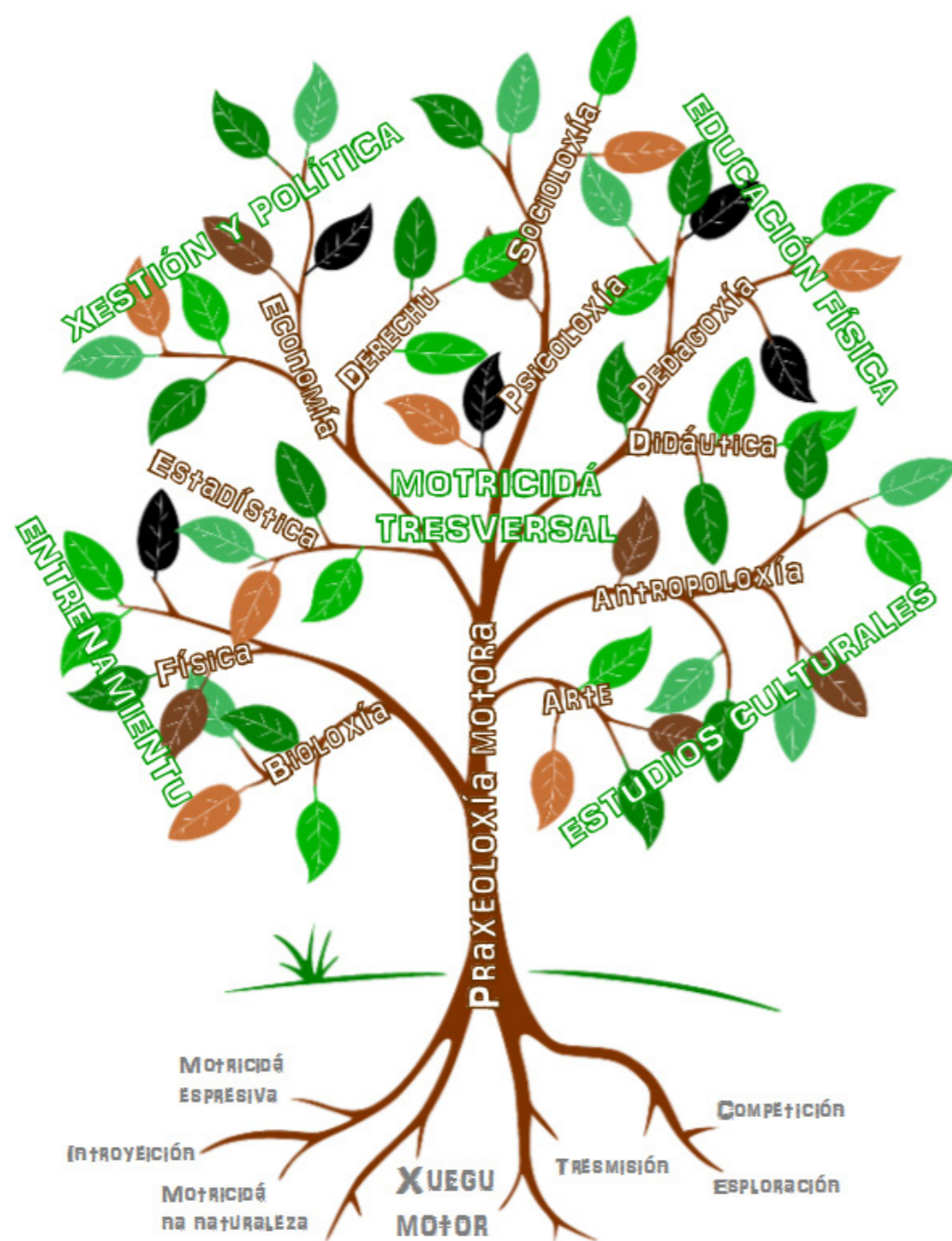


JEUX, SPORTS ET SOCIÉTÉS

LEXIQUE DE PRAXÉOLOGIE MOTRICE

Pierre PARLEBAS





ARRIBA

Nun metefóricu «árbol de la motricidá», la Praxeoloxía Motora ye'l tueru, mentes que nes cañes podíen allugase les distintes ciencies y disciplines que tamién trabayen nel so ámbitu. Configúrense asina espacios como, por exemplu, la educación física y deportiva, los estudios culturales de la motricidá, la xestión y la política deportives, l'entrenamientu de base o de rendimientu o la motricidá tresversal, pescanciada como'l «deporte pa toos», una ufierta bayurosa de motricidá pa unes sociedaes tamién bayuroses en composición y demandes. Esa ciencia central, la Praxeoloxía Motora, fínchase nun sustratu compuestu poles estremaes espresiones de motricidá: espontánea o artificiosa, fecha de lludicidá o exerciciu...

Si l'aición motora ye la unidá mínima de motricidá dotada de significáu (y poro, observable y descifrabre), sabemos que tres d'ella ta la conducta motora, entendida como unidá intencional de la persona que practica, determinada polos sos ámbitos físicu, psíquicu y social

actividaes físiques como situaciones d'espresión de la motricidá humana. Asina, el so enfoque nun s'orienta al cuerpu sinón a la realidá social creada polos xuegos deportivos y otre práutiques motores. La comunicación motora ente los xugadores o practicantes, signu inconfundible de la intelixencia sociomotora, y la llectura del espaciu nel qu'asocede, carauterísticu de la intelixencia espacial, conviértense en claves pa la comprensión de les diferencies qu'hai ente les estremaes actividaes d'esti campu. Nesti marcu teóricu, ye importante conocer qué efeutos tienen estes práutiques sobre los actores, sobre los suxetos n'aición; cuestión esta qu'había ser esencial pa cualquier profesional de la educación física y deportiva. Les actividaes físiques y el deporte dexen asina de ser un área d'aplicación d'otres ciencies, p'asoleyar, dende la so propia pertinencia, un oxetu d'estudiu nuevu y arriquecedor: l'aición motora.

Actor y sistema: practicante y práutica

Pa garantizar l'autonomía del so enfoque, dende que naciere hai agora mediu sieglu, la Praxeoloxía Motora foi desenvolvendo una base teórica que, nel so procesu de madurecimientu, ta xenerando estremaes y non escasas novedaes científiques que, per elles mesmes, muestren certidumes abondo manuable pa quien intervién nos diversos procesos d'enseñanza a base de práutiques motores: l'entrenamientu deporti-

vu en toles sos especialidaes, la educación física nos sos múltiples niveles, el xuegu recreativu en tolos sos contestos... Ello fai que la Praxeoloxía Motora seya un instrumentu especialmente afinau pa partitures pedagóxicas.

La idea principal que caltién la Praxeoloxía Motora y que facilita la so aplicación nel ámbitu socio-laboral ye la conceición de la realidá motora en dos metaes complementaries: per un llau, l'estudiu de la realidá social construyida poles carauterístiques y condiciones de la propia práutica motora y, per otru, la vivencia suxetiva del xugador somorguiáu nesa situación llúdica. Quiciabes por eso, el significáu qu'esta ciencia pon al conceutu de conducta motora ye determinante. Asina, si l'aición motora ye la unidá mínima de motricidá dotada de significáu (y poro, observable y descifrabre), sabemos que tres d'ella ta la conducta motora, entendida como unidá intencional de la persona que practica, determinada polos sos ámbitos físicu, psíquicu y social, y que como tal, configúrase como oxetu pedagóxicu pa, y equí van unos exemplos, una maestra d'educación física, pa un animador d'ociu o pa una entrenadora de bádmiton.

Si ye que tamos destacando dellos conceutos clave, ye preciso dicir que la Praxeoloxía Motora vien solliniando la esistencia d'una semiomotricidá (de les pallabres semioloxía y motricidá), ye dicir, d'una comunicación mui especializada nel ámbitu motor y que dexa comprender el

«mensaxe» qu'«emite» un xugador (vamos suponer) de tiru cuerda al traviés d'una riestra d'aiciones motores («códigu») que revelen toa o parte de la so conducta motora, siempre nuna «canal» y nun «contestu» concretos. Trátase d'un actu comunicativu tanto pal científicu qu'observa y saca conclusiones dende fuera de la situación motora, como pa un compañeru o adversariu del xugador, qu'axusta les sos conductes motores acordies a la so «llectura» situacional.

Los dominios de la motricidá

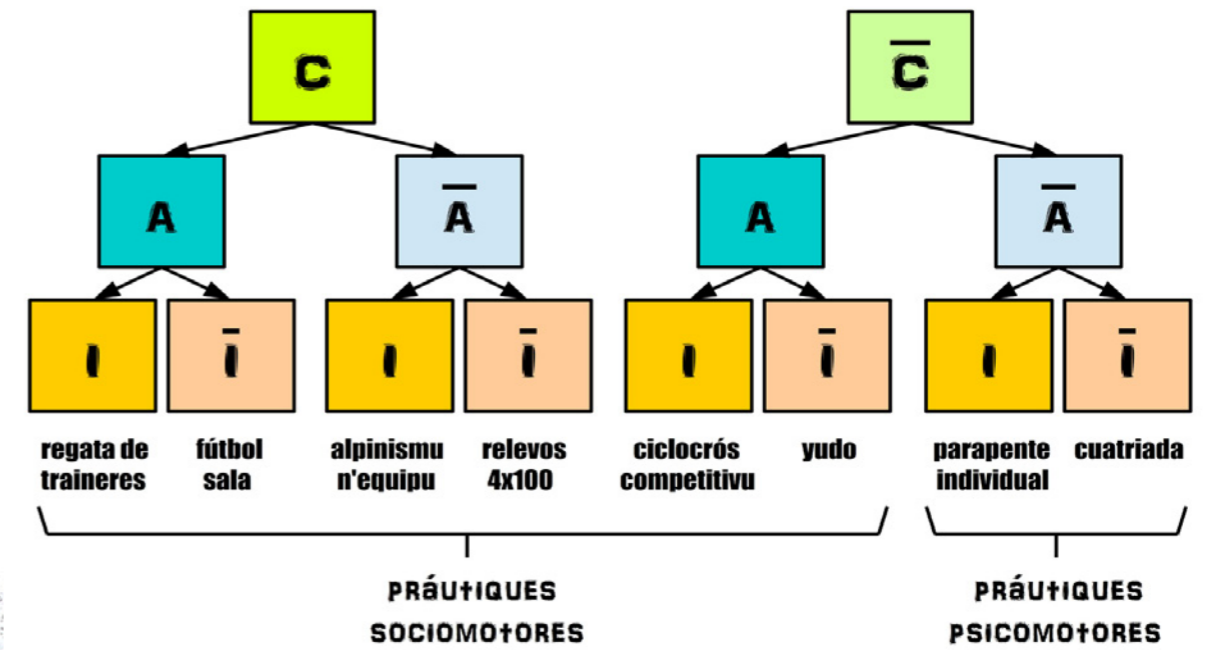
Masque seya abegoso resumir les distintes cañes y conceutos derivaos de la Praxeoloxía Motora, podemos facer un percorríu curtiu per dalgunos elementos que gocien de bona acuatación ente los colegues del nuesu ámbitu. Ún d'esos elementos ye la clasificación que, basándose en tres parámetros, ye a asitiar cualquier práutica motora (un xuegu motor, un exerciciu d'entrenamientu o una competición deportiva, puen lleese equí como exemplos de práutiques motores) nún de los sos ocho dominios de la motricidá. Asina, el fútbol sala ta consideráu una práutica del dominiu CAI (contién interaiciones de colaboración ente compañeros [lo cual désígnase cola lletra c], d'oposición ente alversarios [A], pero'l mediu nel que se practica nun produz incertidume [i] pola perfeuta estandarización del espaciu de xuegu). Esta clasificación úsase anguaño pa, un suponer, la programación educativa o pa la escoyeta de programes de xuegu recreativu bayurosos, dao que la eleición d'una actividá motora determinada preorienta la conducta de los xugadores o los estudiantes.

ABAXO

Xugando a la pita ciega hai un momentu de silenciu. Rescampla entós una comunicación esclusivamente motora, d'espresión individual o coleutiva: sorráyase la semiótica que ta presente en toa práutica motora.

DERECHA

Exemplos de práutiques motores en caún de los ocho dominios de l'aición motora, estremaos en sociomotricidá y psicomotricidá.]





ARRIBA

La lóxica interna defínese pol oxetivu a conseguir en función d'unes disposiciones reglamentaries recoyies nel estatutu motor [escritu o non], como son: les condiciones operatories, temporales, espaciales, sociales y materiales.

La lóxica interna

La idea de lóxica interna como conxuntu de trazos que definen una práutica motora, ayúdanos enforma nes nubes descripciones y recetarios, pero, dexando esti fechu a l'altura d'una anéudota, bien pue dicise que la lóxica interna ye lo que la gramática a un idioma, un conxuntu cuando non una cadena d'elementos interdependientes que, siendo conocíos, enverédennos escontra una bona competencia nesa llingua. Estes condiciones que podíamos considerar estatutaries del xuegu configuren una estaya motora, un plantegamientu predefiníu qu'al ponese en funcionamientu, xenerará situaciones motores (conxuntos d'aiciones qu'obedecen a les conductes motores de quien desenvuelve la práutica y que respunden a la propia estaya motora plantegada) en o énte les qu'apaecerán:

- Estremaos oxetivos parciales o secuenciales pa la consecución d'oxetivos a plazu curtíu que s'encadenen en cata del oxetivu estatutariu y principal: mandar el balón a un espaciu llibre qu'una compañera va ocupar al ataque, movese xunto a una rival pa torgar la so participación, aparar controlando'l balón pa observar a les demás y tomar una decisión... son toos oxetivos pequeños que s'enriestren pa conseguir l'oxetivu últimu: meter gol y tornar que te lu metan.
- La xestualidá, entendida como les propies aiciones xeneraes poles conductes motores qu'operen nun procesu continuu d'axuste a les carauterístiques del material, l'espaciu, los protagonistes, les normes y l'oxetivu qu'hai qu'algamar.

Los universales ludomotores

Pa describir acordies la estructura d'una práutica motora nun ye abondo facer un retratu de la so lóxica interna o clasificala nel dominiu de l'aición motora que-y corresponde. Poro, Pierre Parlebas plantegó un modelu d'análisis más fondu, los llamaos universales lludomotores, que funcionen como lentes peles que ver con más claridá les coraes de la propia situación motora, les interaiciones que surden cuando los trazos determinantes de la lóxica interna entren n'aición. El modelu propón siete universales:

- La rede de comunicación motora, que dexa ver si les rellaciones son de cooperación, oposición o de dambes menes; y si eses rellaciones tienen siempre'l mesmu signu o camuden y de qué forma lo faen (nel fútbol sala, un suponer, esta rede ta definida por cinco xugadores que cooperen ente sí oponiéndose simétricamente a otros cinco persones nuna disposición que ye constante a tolo llargo'l xuegu).
- La rede d'interacciones de marca muestra les rellaciones que permiten algamar l'ésitu na situación (puntuar o ganar, por exemplu), indicando si estes son antagónicas o cooperatives (nel casu del fútbol sala, la rede ye antagónica porque cuando un equipu quier meter gol, l'otru ta faciendo por tornalu pa, darréu, tentar de facer gol, cosa a la qu'entós s'opondrá'l primer equipu).
- El sistema de puntuaciones ayúdanos a conocer cómo se consigue la puntuación y cómo se organiza'l so recuentu (nel fútbol sala cada gol supón un puntu y gana'l partíu l'equipu que más puntos tenga, esistiendo un empate si los puntos de caún son los mesmos).

- La rede de cambéu de rol sociomotor espón les posibles modificaciones nos papeles de los participantes en cumplimientu del estatutu de xuegu (como cuando una xugadora de campu fai pidimientu a los árbitros de ser la portera, si aquella se mancara o resultare espulsada).
- La rede de cambéu de subrol sociomotor fala de los camudamientos dientro de los papeles estatutarios espuestos nel universal previu. Trátase de cambeos más pequeños, de calter estratéxicu (como cuando'l subrol pivote permuta la so posición y les sos atribuciones con quien ocupaba'l subrol de pieslle).
- El códigu xestémicu ta formáu por unidaes de comunicación emitíes por cualquiera de les persones prauticantes y recibíes polos sos compañeros o adversarios. Trátase de xestos convencionales qu'asoceden dientro de la situación motora (como alzar una mano pa marcar una xugada de córner o dar el preste con un movimientu vertical de la tiesta).
- El códigu praxémicu ta formáu tamién por unidaes comunicatives pero que, nesti casu, tán compuestes por aiciones propies de la situación motora, ye dicir, nun son convencionales. Trátase d'aiciones motores que compañeres o adversaries suelen tentar de descifrar per aciu de lo que conocemos como anticipación motora (un exemplu: una compañera muévase ensin balón a un espaciu llibre y asina, de dalgún xeitu, ta espresando la so disposición a recibir un pase, lo cual va disparar –de xuru– reacciones tanto de les sos compañeres como de les sos adversaries).

Anovación metodolóxica

Amás de la clasificación de les práutiques motores nel so dominiu, l'afondamientu nos elementos de la so lóxica interna, o nel análisis de los universales lludomotores que se-y puen aplicar, existen otres vías pal estudiu praxeolóxicu, como la catalogación por análisis observacional de les aiciones que se desencadenen na situación motora o la interpretación de les conductes motores soxacentes. Arriendes d'ello, conscientes de la mocedá de la so ciencia, los praxeólogos vienen proponiendo y exercitando dalgunes otres vías metodolóxiques:

- La modelización matemática.
- L'usu de dellos gráficos, como los lludogrames (que representen los roles y subroles de xuegu), los teleogrames (que representen la socesión d'oxetivos a plazu curtiu a lo llargo d'una o delles situaciones), los locogrames (que representen los cambeos de posición de los protagonistas o de los móviles nel espaciu), los kinegrames (que representen la xestualidá), etc.
- L'análisis estadísticu de les aiciones motores.
- Los cuestionarios n'estremaos niveles de definición o pieslle.
- Les esperiencias d'observación participante.
- Los rexistros audiovisuales de la práutica pa la estraición de conteníos praxeolóxicos.

ROLES	SUBROLES	
Presu	Presu	
Lladrón	N'espera	
	Persiguiú	
	Defensa d'otru lladrón	
Guardia	Defensa de la cárcel	
	N'espera	
	Persiguidor	
	Carceleru	

TIEMPU 0' 1' 2'

GÜEI Y MAÑANA DE LA PRAXEOLOXÍA MOTORA

Escontra la xeneralización de la ciencia de l'aición motora

Dexáremos el repás históricu nuna dómina de gran espardimientu pa la Praxeoloxía Motora. Tanto ye asina que, dende metanes de los noventa hasta güei, el ritmu vien siendo'l mesmu: les aportaciones praxeomotores en forma de capítulos, llibros, comunicaciones, conferencies o material audiovisual, multiplicáronse. Coles coses nesti puntu, en 2008 presentóse la revista semestral *Acción Motriz* (<http://www.accionmotriz.com/>), qu'atesora quince números añuaño. Pero si la medría vien siendo xeométrica en volume y formatos hasta los primeros años del sieglu XXI, podía dicise que dende entós acentuóse l'aumentu n'enfoques y aplicaciones. Dende l'altu rendimientu a los xuegos tradicionales, de los deportes reglaos a les práutiques d'introyeición, de les actividaes motores de calter artísticu a les que se faen na naturaleza, del enseña formal a la recreación, ensin escaecer los trabayos continuos de reflexón y prospeición

ARRIBA

Lludograma qu'ufre una rellación ente'l tiempu, los roles y los subroles motores desempeñaos por dos xugadores (verde y encarnáu) nel xuegu de guardies y lladrones.

teórica. Nel terrén organizativu, apruz una novedá significativa mentanto la celebración del seminariu praxeolóxicu d'Amiens (Francia): el determin de fundar l'Asociación Internacional de Praxeología Motora (AIPRAM) baxo l'enfotu de xuntar l'esfuerzu de los investigadores de tolos continentes. Pierre Parlebas algama la presidencia d'honor y Francisco Lagardera ye'l primer presidente executivu de l'Asociación. En 2014,

La repercusión de la ciencia de l'aición motora nes titulaciones de formación profesional o na educación física escolar va espoxigando en rrellación al númeru de títulos universitarios formaos nella

Manaus (Brasil) agospia'l primer congresu internacional de Praxeoloxía Motora y, un añu depués, el segundu congresu de l'AIPRAM entámase en Chlef (Arxelia). Nesti mesmu añu, Pierre Parlebas vuelve a ser nomáu doctor *honoris causa* pola brasileña Universidá de Campinas, siendo la primer persona dedicada al estudiu de la motricidá que recibe esti títulu en too Sudamérica.

L'espaciu académicu

Anguaño, la Praxeoloxía Motora tien una presencia heteroxénea nos estudios universitarios del campu de la motricidá, darréu qu'inda son pocos los docentes que recibieren les suficientes nociones d'esta disciplina na so formación. De fechu, dalgunos otros foron averándose a la praxeomotricidá una vegada peracabaos los sos estudios superiores y gracias al contautu con delles publicaciones o xuntes científiques. Coles coses asina, pue sacase en conclusión que na-

más nes facultaes y escueles universitarias con mayor «tradición praxeolóxica» estos conteníos atópense dafechu normalizaos y, en mui bien de casos, reglamentaos, mentes que n'otres la influencia d'estos saberes xorrez de la que s'anueva y actualiza'l profesoráu.

De la mesma manera, la repercusión de la ciencia de l'aición motora nes titulaciones de formación profesional o na educación física escolar va espoxigando en rrellación al númeru de títulos universitarios formaos nella. Sicasí, en dellos casos consiguéronse avances pela vía lexislativa gracias a l'aprobación de currícula educativos redautaos dende les conclusiones aportaes pola Praxeoloxía Motora. Ye'l casu de la regulación postrera de la educación física escolar n'Aragón, afitada nel plantegamientu desenvueltu y defendíu por Larraz a lo llargo de décadas. O, más curtiamente, el casu de Chile, con dellos trazos parlebasianos na so redaición estatal.

La praxeomotricidá, encruz de caminos

La praxeomotricidá sigue fortaleciendo, aldericando y afitando les sos bases teóriques en trabayos d'autores como During, Collard, Lavega, Martínez de Santos, Hernández, Lagardera, Ribas o Rodríguez, ente otros munchos. Pero un síntoma del madurecimientu de la disciplina ye que güei los más de los trabayos dibuxen un encruz de caminos nel que'l puntu central son los principios surdíos de la Praxeoloxía Motora.

La motricidá nel mediu natural ta estudiándose dende esta perspeutiva científica (Invernó, Marimón, Portí). Nel ámbitu de les práutiques tradicionales, ampliando y revisando repertorios, realizando análisis praxeolóxicos y buscando rrellaciones ente socialización, cultura y educación física (Castro, Etxebeste, Lavega). Tamién les práutiques d'altu componente artísticu asitiaron baxo la lente praxeomotora (Bortoleto, Invernó).

DERECHA

El segundu congresu internacional de Praxeoloxía Motora celebróse en Chlef (Arxelia) baxo'l títulu Les conductes motores nel encruz de les ciencias. Futuru de la Praxeoloxía Motora. Entamólu l'Asociación Internacional de Praxeoloxía Motora (AIPRAM).



Investígase'l terrén afeutivo-emocional de les conductes motores (Lagardera, Lavega) y punxéronse les bases pa una educación física entendida como una pedagogía de les conductes motores (Etxebeste, Lagardera, Larraz, Lavega, Sáez de Ocáriz).

Nun se dexó d'afondar nuna lludomotricidá xeneral de conclusiones polivalentes (Navarro, Etxebeste, Lavega, Parlebas) y amestáronse les téuniques etnográfiques y praxeolóxicas pal estudiu d'estremaes práutiques motores (Etxebeste, Urdangarín, Oiarbide).

CONCLUSIONES

Cuando Pierre Parlebas entama'l so trabayu investigador, Europa yá caminaba escontra lo que nun avagó en conocese como «deporte pa toos», una idea tresversal, abierta, educativa ya hixénica de les actividaes físiques. Cola mesma, el «deporte espectáculo» escomenzaba un espoxigue qu'inda nun aparó y que fai décadas

caltién una industria tentacular. Configuróse too entós pa que la motricidá conquistare amplies cuotes de protagonismu social (lo que diba llevar a la creación de dellos perfiles profesionales específicos), pa que s'afitare una educación física escolar con un profesoráu especializao y pa que madurecieren les correspondientes titulaciones universitarias que, a la llarga, habíen ser les qu'alimentaren toa esa estructura que taba acabante nacer. Pero esa estructura resultó ser un xigante con pies de barro: les sos bases teóricas yeren sonces y nun soportaren bien el pasu los años.

ABAXO

Anque'l xuegu deportivu sigue siendo'l que centra más investigaciones praxeolóxicas, otres práutiques, como les espresives y coreográfiques, ganen terrén nos trabayos de les últimes décadas.]

Cola Praxeoloxía Motora, propónse dexar la güeyada mecanicista pa estudiar la motricidá y asumir la extraordinaria complexidá de tolo qu'asocede nel ámbitu motor, construyendo la ferramienta metodolóxico necesario ya investigando con autonomía

Nesi puntu, la Praxeoloxía Motora surge como una resquebra epistemolóxica al respetive d'una permanente fuxida p'alantre na qu'examás había tiempu pa replantegamientos. Esta revuelta copernicana allugaba nel centru de la investigación a l'aición motora, indixebrable espresión d'una conducta motora n'adautación a la lóxica interna de cada situación. Proponíase asina dexar la güeyada mecanicista pa estudiar la motricidá y asumir la extraordinaria complexidá de tolo qu'asocede nel ámbitu motor, construyendo la ferramienta metodolóxico necesario ya investigando con autonomía.

En prevención de los efeutos de les munches inercies preesistentes, la Praxeoloxía Motora nun queda llendada nel llabor d'andamiaxe

científicu y a la pura investigación. De fechu, los sos representantes trabayaben y trabayen nun análisis críticu de la realidá que defende una motricidá non siempre estandarizada nin rixida, na que tamién han alcontrar sitiu les realizaciones personales y orixinales. Una motricidá que fai un apueste por camudar l'automatismu innecesariu pol desenvolvimientu d'una intelixencia motora en conexón coles otres intelixencies. En resultes, ye xusto dicir que los praxeólogos tán na cuenta de defender la identidá motora de les persones y de les cultures, la bayura de llinguaxes motores d'equí y d'ellí, d'una persona y de toes.



Referencies bibliográfiques

- HERNÁNDEZ, J. (1994).- Estructuras del juego deportivo. Barcelona, Inde.
- HERNÁNDEZ, J. y J. P. RODRÍGUEZ (2004).- Praxiología motriz. Fundamentos y aplicaciones. Barcelona, Inde.
- LAGARDERA, F. y P. LAVEGA, (2003).- Introducción a la praxiología motriz. Barcelona, Paidotribo.
- (2004) (eds).- La ciencia de la acción motriz. Lleida, Universitat de Lleida.
- PARLEBAS, P. (1981). Contribution à un lexique commenté en science de l'action motrice. París, INSEP.
- (1988).- Elementos de sociología del deporte. Málaga, Unisport.
- (2001).- Juegos, deportes y sociedades. Léxico en praxiología motriz. Barcelona, Paidotribo.